



Spółeczne uwarunkowania i konsekwencje korzystania z Internetu

dr Dominik Batorski
Uniwersytet Warszawski



Plan wystąpienia

1. Badania *Diagnoza Społeczna 2003-2005*
2. Uwarunkowania korzystania z internetu
3. Zmiany internetu i sposobów korzystania z niego
4. Konsekwencje korzystania z internetu



Diagnoza Społeczna

- Badania panelowe (marzec 2000; 2003 i 2005)
- Badanie składa się z dwóch części:
 - Gospodarstwa domowe: Wywiad z głową gospodarstwa domowego. Informacje o całym gospodarstwie oraz o osobach w poniżej 16 lat.
 - Indywidualna: Kwestionariusz indywidualny przeprowadzany z każdą osobą w gospodarstwie w wieku 16+.
- Badanie jest finansowane przez sponsorów prywatnych, ale publicznie dostępne:
 - <http://www.diagnoza.com>



Próba

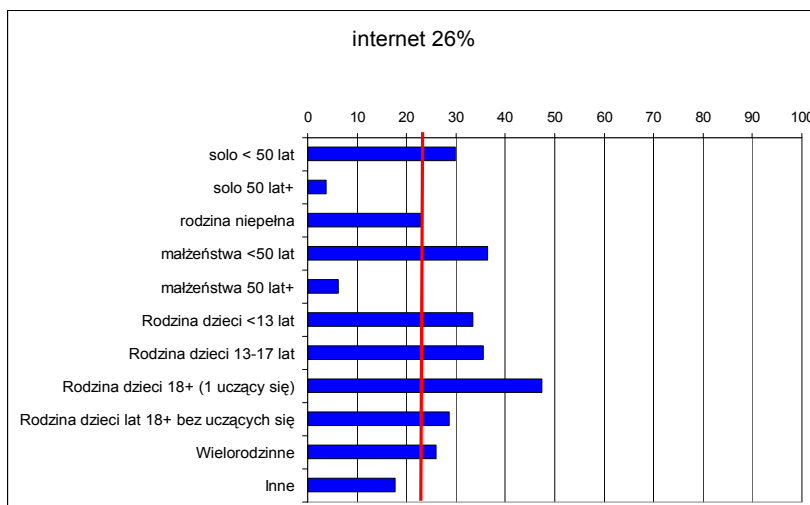
- Badanie przeprowadzone w 2000, 2003 i 2005 roku
 - za każdym razem w marcu
 - pytania o komputery i internet od 2003 roku.
- Liczebność próby
 - Około 4000 gospodarstw domowych.
 - Około 10000 tysięcy indywidualnych respondentów.
- Znaczna część z respondentów była badana zarówno w 2005, jak i w 2003 i 2000 roku.
- Kolejne badanie – marzec 2007.

Wyposażenie gospodarstw domowych w nowe technologie

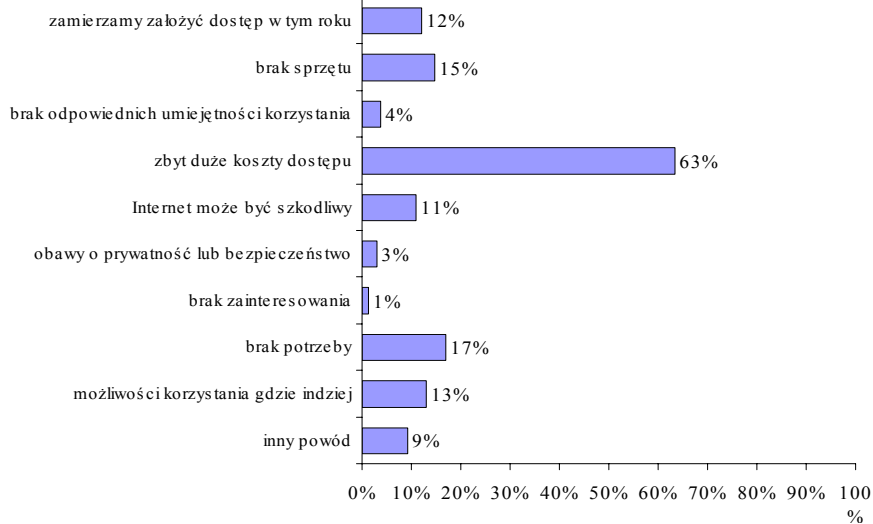
- Komputery są w prawie 45 proc. gospodarstw domowych;
- Dostęp do internetu deklaruje prawie 26 proc. gospodarstw domowych.
- Częściej wyposażone w nowe technologie są gospodarstwa:
 - w większych miejscowościach,
 - w których więcej jest osób pracujących,
 - w których są osoby uczące się,
 - liczniejszych
 - o wyższych miesięcznych dochodach na osobę.



Internet według typu gospodarstwa



Powody braku internetu



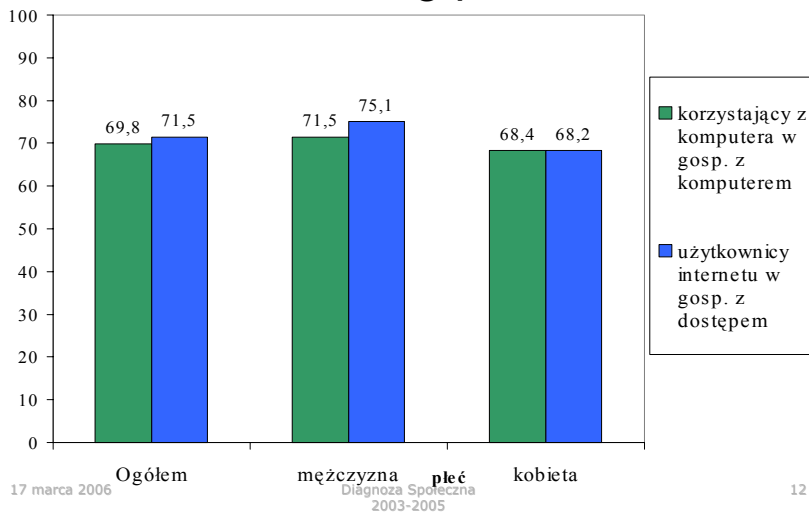
Rada Monitoringu Społecznego
<http://www.dlagnozna.com>

Korzystanie z komputerów i internetu w wyposażonych gospodarstwach

- Nie wszystkie osoby posiadające w domu komputer lub dostęp do internetu korzystają z tych technologii.
 - Spośród osób, które posiadają komputer w domu, aż 30% w ogóle komputera nie wykorzystuje.
 - Dostęp do internetu we własnym domu ma 29% Polaków w wieku 16 i więcej lat. Zaledwie niecałe 20% z tego dostępu korzysta.



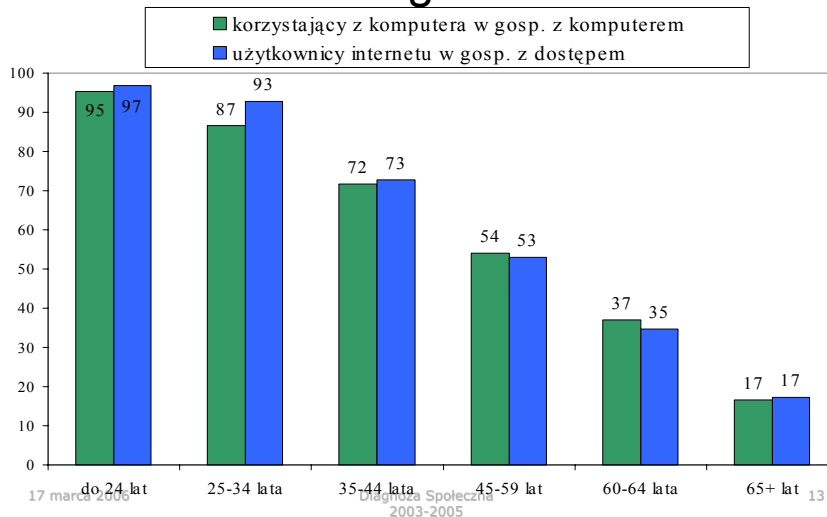
Korzystanie wśród osób z dostępem według płci



12



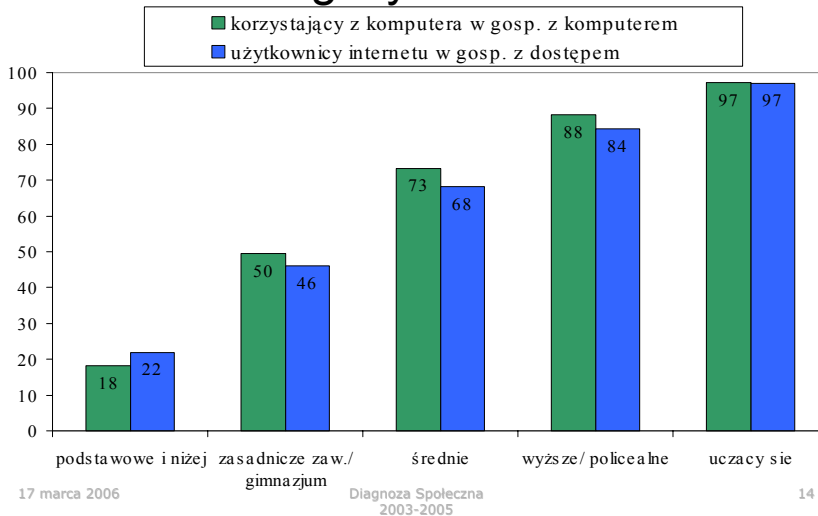
Korzystanie wśród osób z dostępem według wieku



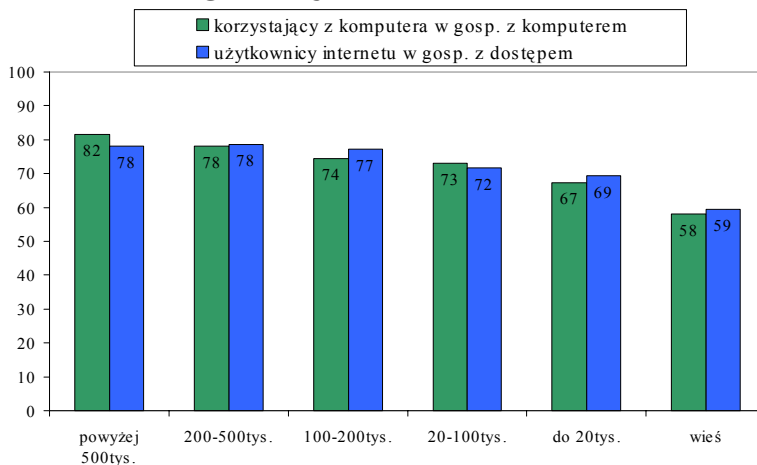
13



Korzystanie wśród osób z dostępem według wykształcenia



Korzystanie wśród osób z dostępem według miejsca zamieszkania





Korzystanie z komputerów i internetu

- Korzystanie z komputera przynajmniej od czasu do czasu deklaruje nieco ponad 43 proc. osób w wieku 16 i więcej lat.
- Z internetu korzystało 33% Polaków.
- W ostatnim tygodniu komputera używało 40% osób, a z internetu korzystało 27%.
- Zdecydowanie częściej technologii tych używają osoby:
 - lepiej wykształcone, młodsze, mieszkające w większych miastach, uczące się lub pracujące, oraz z gospodarstw domowych o wyższych dochodach i tych, w których są dzieci.

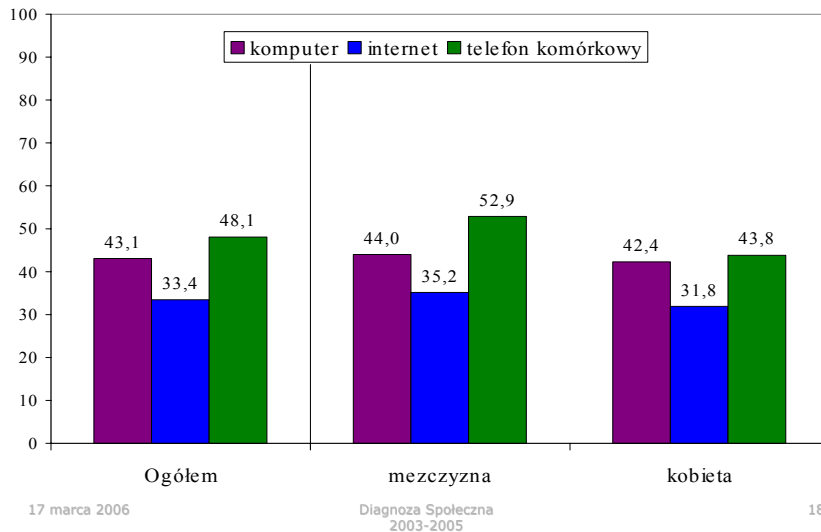


Kim są internauci?

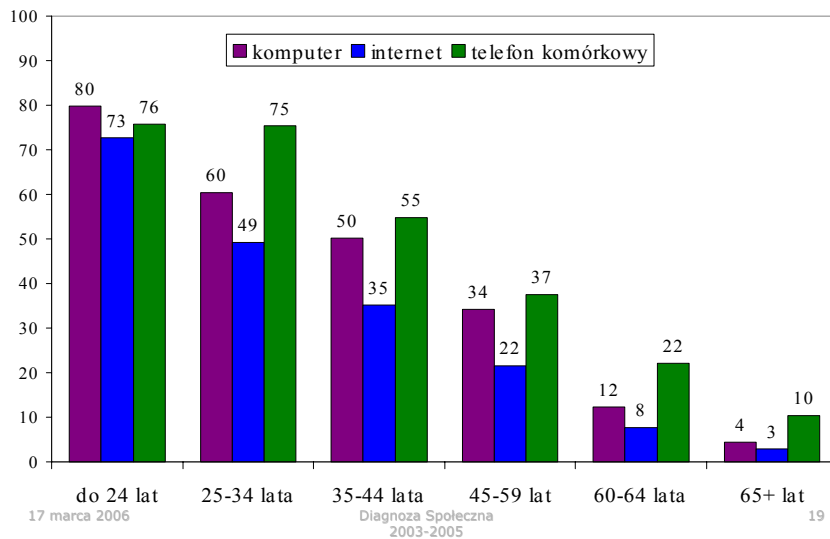
- Z internetu korzystają przede wszystkim
 - osoby młodsze,
 - lepiej wykształcone,
 - osoby uczące się,
 - mieszkające w większych miejscowościach,
 - pracujące.
 - Znacznie mają również dochody w gospodarstwie domowym – im wyższe tym większa szansa, że mieszkające w nim osoby korzystają z sieci.
- Rzadziej korzystają
 - kobiety, rolnicy, bezrobotni i emeryci.



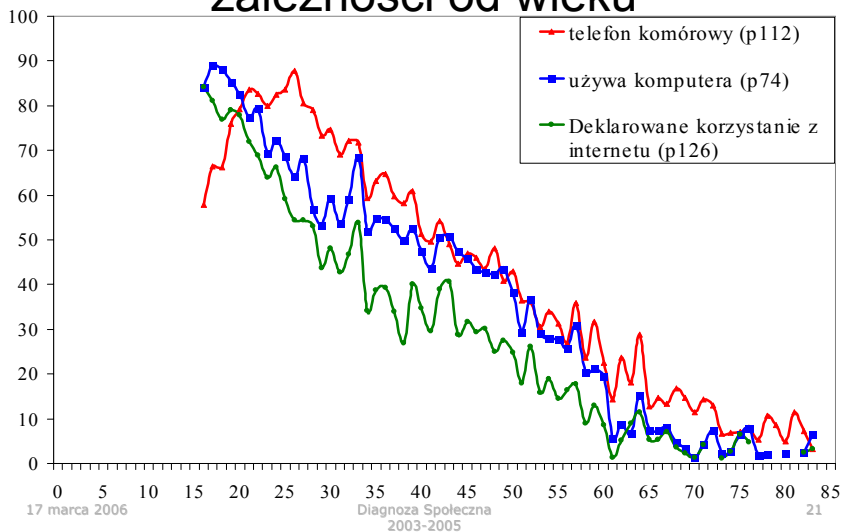
Płeć



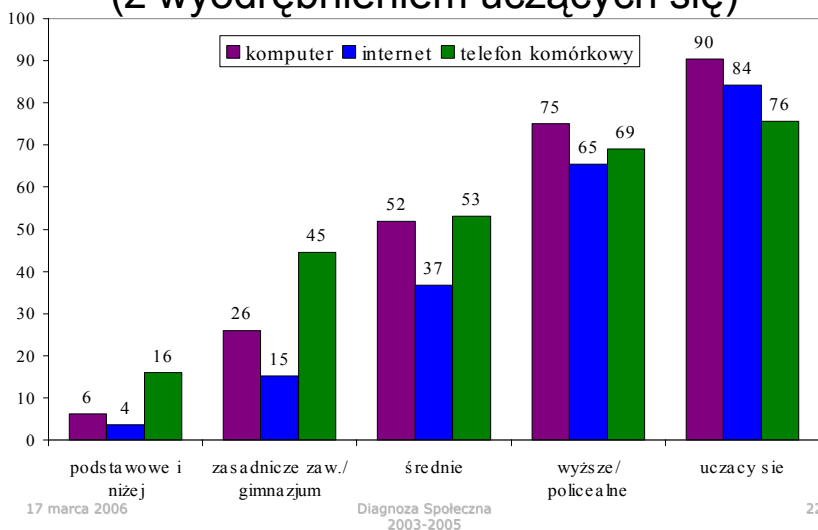
Wiek



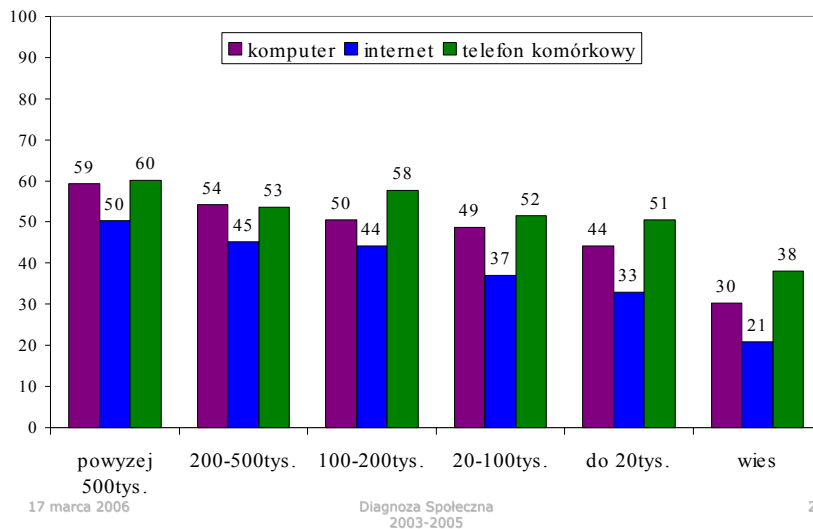
Korzystanie z technologii w zależności od wieku



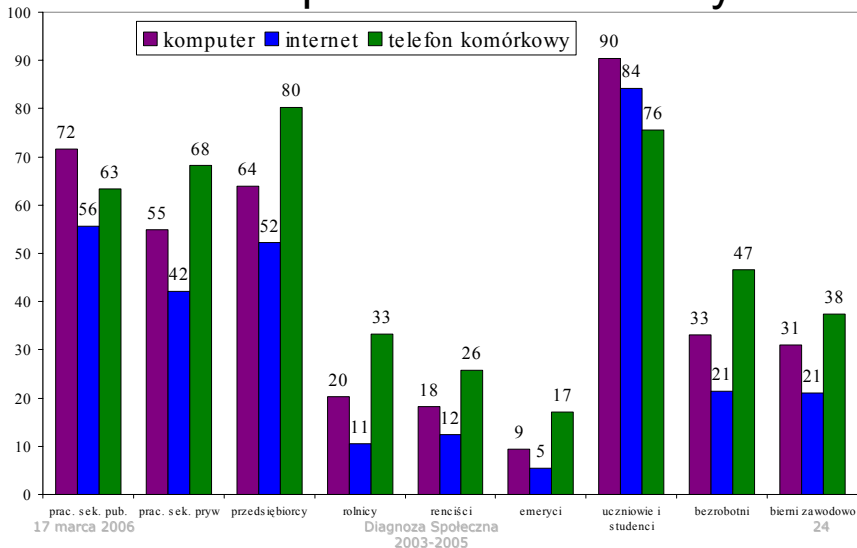
Wykształcenie (z wyodrębnieniem uczących się)



Wielkość miejscowości zamieszkania



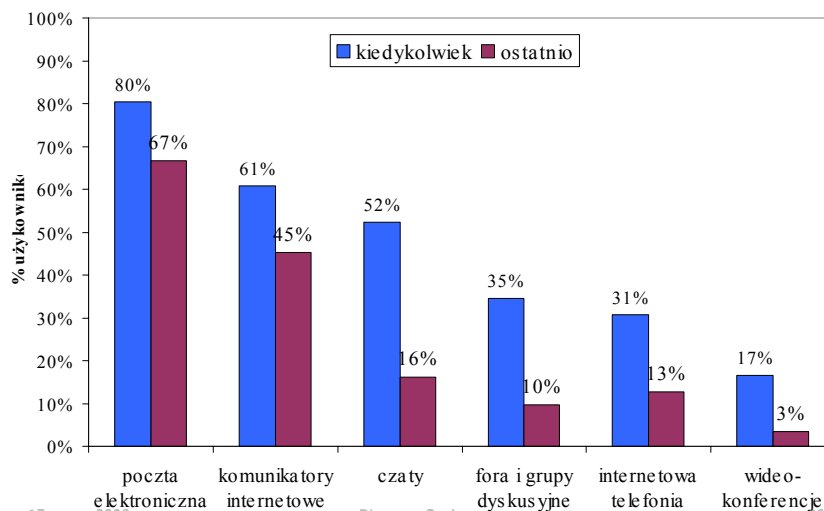
Status społeczno-zawodowy



Sposób wykorzystania internetu

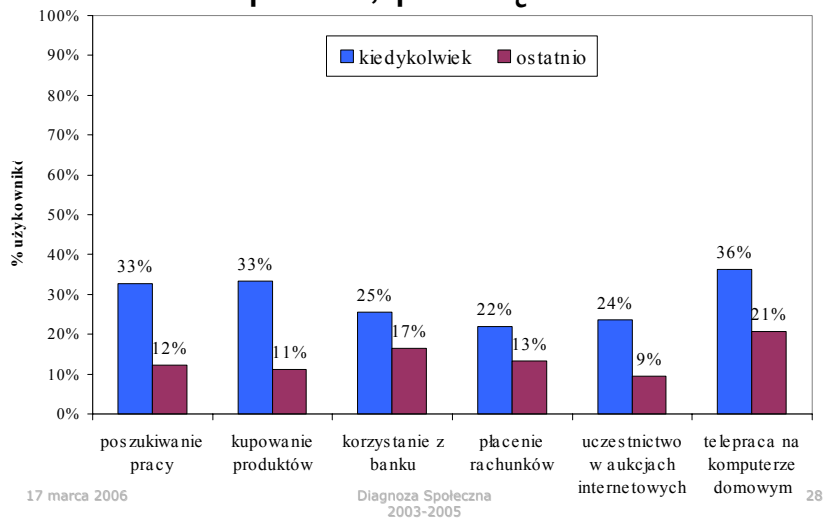
- Internet może być wykorzystywany na bardzo różne sposoby i fakt korzystania z sieci może oznaczać wiele bardzo różnych działań.
- Dlatego też nie jest możliwe mówienie o konsekwencjach (psychologicznych, społecznych lub ekonomicznych) korzystania z internetu w ogólności.
- Znacznie większy sens ma rozważenie efektów konkretnych sposobów korzystania z sieci.

Korzystanie z internetu: komunikacja

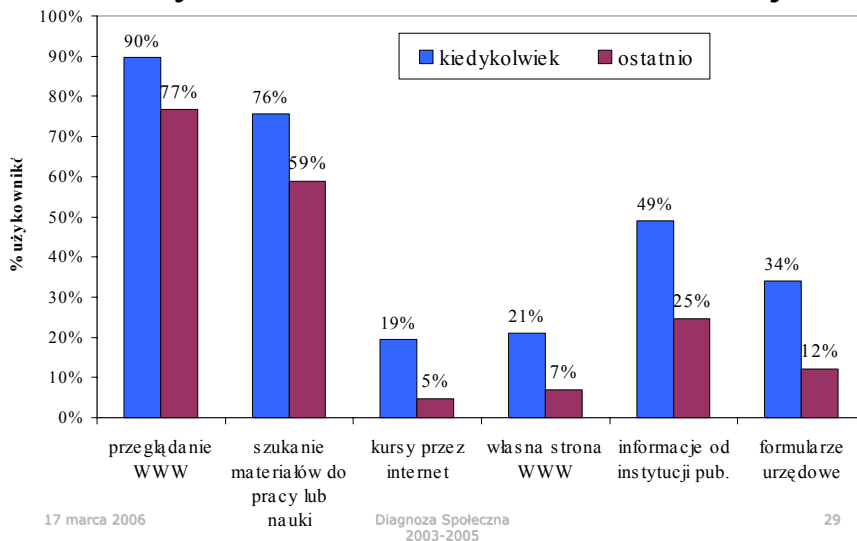




Korzystanie z internetu: handel, praca, pieniądze

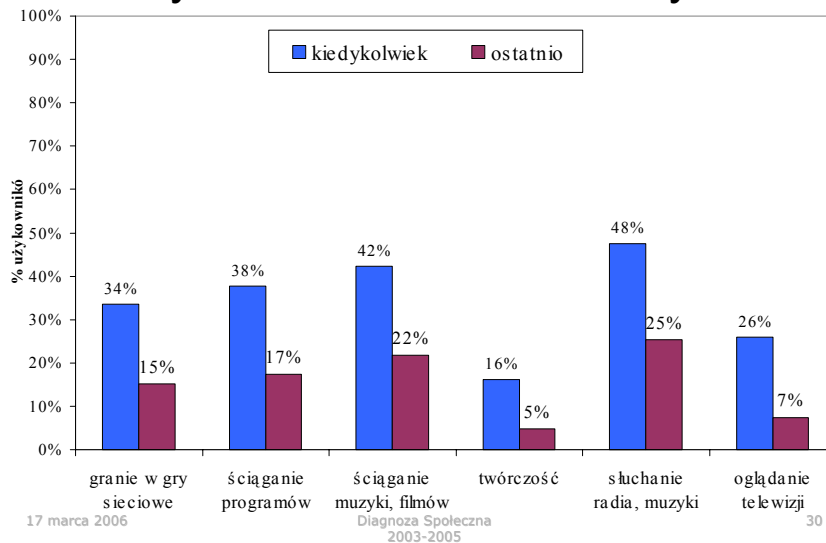


Korzystanie z internetu: informacja

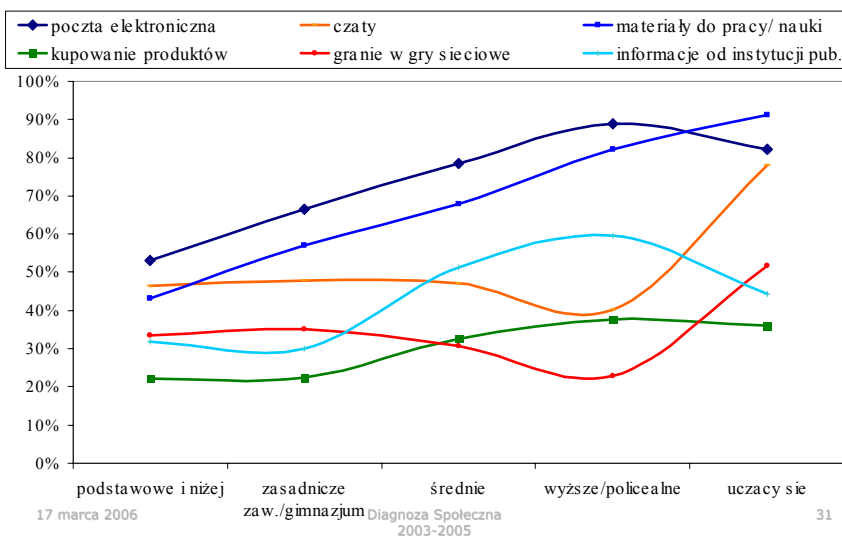




Korzystanie z internetu: rozrywka



Uwarunkowania sposobów korzystania





Problematyka uzależnienia

- Tylko niewielka część użytkowników poświęca bardzo dużo czasu (35 i więcej godzin tygodniowo) na korzystanie z komputera.
- Co więcej, znaczna część z nich – prawie trzy czwarte – to osoby pracujące.
- Tak więc problem nadużywania komputerów i uzależnienia od nich dotyczy może stosunkowo niedużej grupy osób.



Zmiany korzystania



Zmiany sposobów korzystania z internetu 2003-2005

- Zmiany internetu
- Zmiany sposobów korzystania
 - zmiany populacji użytkowników,
 - zjawisko rezygnacji z korzystania z internetu i jego przyczyny,
 - zmianie dostępności internetu i miejsc w jakich jest wykorzystywany,
 - zmiany czasu poświęcanego na korzystanie z internetu,
 - zmianie sposobów korzystania z sieci.
- Znaczenie i konsekwencje tych zmian

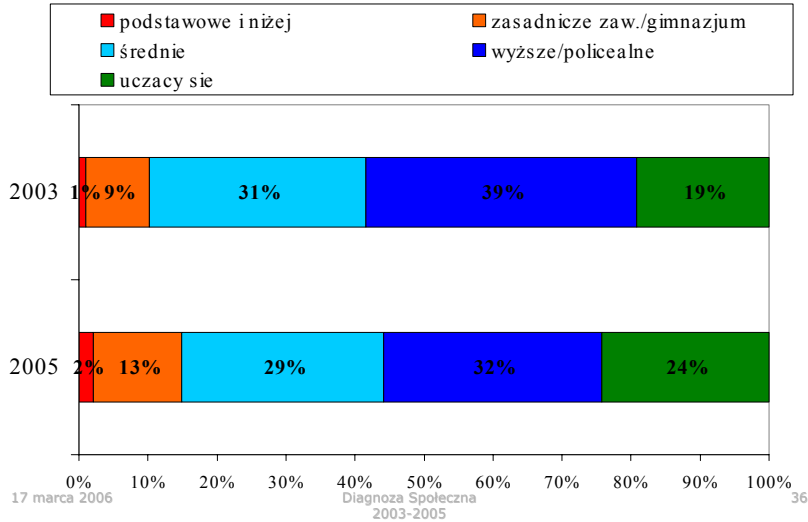


Zmiany liczby użytkowników

- W marcu 2005 korzystanie z internetu deklarowało 33,4% Polaków. W ciągu jednego tygodnia korzystało nieco ponad 27%.
- W marcu 2003 roku korzystanie od czasu do czasu deklarowało 24,7%, a tygodniowo niecałe 20%.
- Wzrasta odsetek użytkowników komputerów korzystających z internetu (obecnie 75%)



Zmiana populacji użytkowników



Zjawisko rezygnacji z korzystania

- Znaczny odsetek osób, które korzystały z internetu w 2003 roku, obecnie z niego nie korzysta (15%).
 - Przyrost użytkowników jest większy niż pokazują to inne badania.
- Przyczyny rezygnacji – zmiana sytuacji życiowej
- Kim są rezygnujący?
 - Częściej są to: kobiety, z wykształceniem zasadniczym zawodowym, z mniejszych miejscowości
 - Osoby wykorzystujące internet mniej wszechstronnie i mniej intensywnie

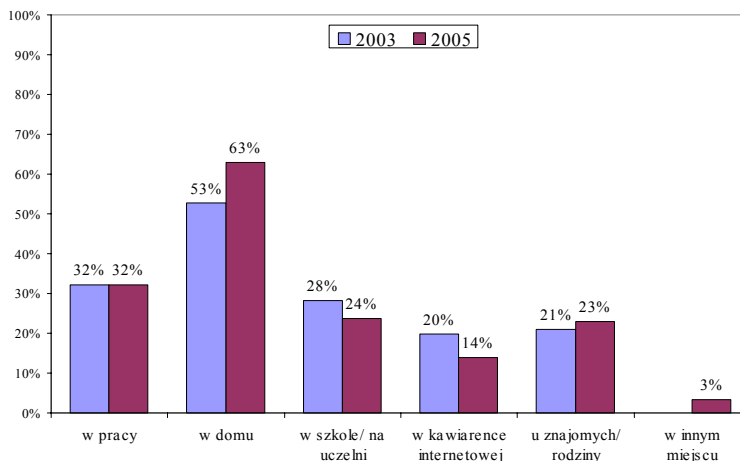


Zmiany dostępności internetu i miejsc korzystania

- W porównaniu z 2003 rokiem większy odsetek internautów łączy się z siecią z domu.
- Zmniejszeniu ulega natomiast odsetek internautów korzystających
 - w szkole lub na uczelni
 - w kawiarenkach internetowych
- Wzrost liczby użytkowników internetu jest związany przede wszystkim ze zwiększeniem dostępności w gospodarstwach domowych.
 - stały dostęp



Miejsce korzystania z internetu 2003-2005





Zmiany czasu poświęcanego na korzystanie

- W porównaniu z 2003 rokiem średnia liczba godzin spędzanych w internecie wzrosła o jedną trzecią.
 - W 2005 roku użytkownicy internetu spędzali w sieci średnio 8 i pół godziny tygodniowo.
 - W marcu 2003 przeciętny użytkownik spędzał w sieci nieco ponad 6 godzin tygodniowo
- Możliwe wyjaśnienia.

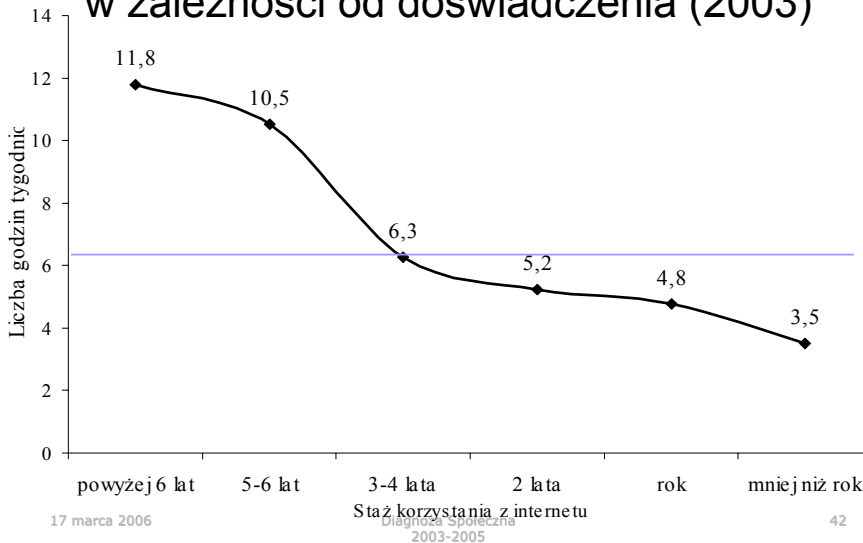


Wzrost czasu (cd.)

- Przyczyny:
 - znacznie więcej użytkowników korzysta z sieci w domu i więcej ma stałe łącze;
 - nieco większa jest również liczba miejsc, w których przeciętny użytkownik korzysta z internetu;
 - większa dostępności internetu sprzyja też intensywniejszemu korzystaniu nowych użytkowników;
 - wraz ze stażem korzystania z internetu użytkownicy zaczynają bardziej wszechstronnie korzystać z sieci i poświęcając na to więcej czasu.



Czas w internecie w zależności od doświadczenia (2003)

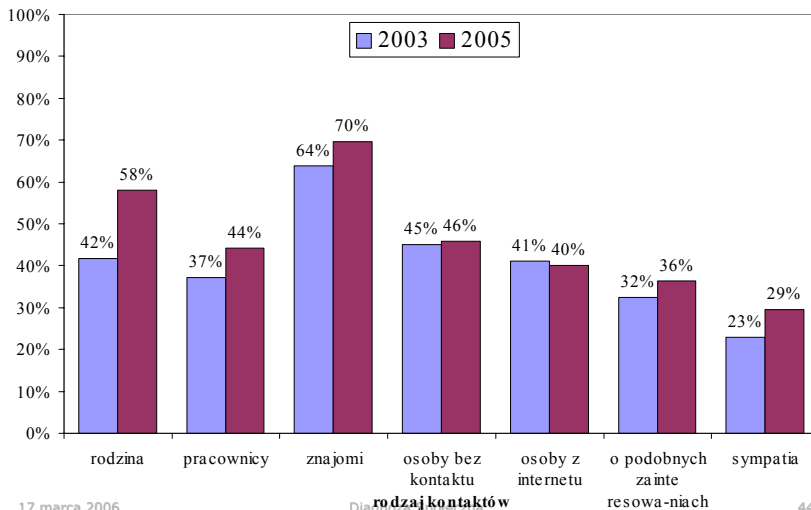


Zmiany sposobów korzystania

- Wraz ze wzrostem stażu korzystania z internetu rośnie wszechstronność i intensywność jego wykorzystania.
 - Ilość funkcji, w jakich internet jest wykorzystywany, zależy przede wszystkim od wieku użytkownika i od czasu trwania kontaktu z tą technologią.
 - Zdecydowanie wszechstronniej wykorzystują internet: użytkownicy młodszy, ci, którzy wcześniej zaczęli z niego korzystać, mężczyźni.
- Obecnie nowi użytkownicy internetu korzystają z niego bardziej wszechstronnie niż osoby, które zaczynały korzystać wcześniej.
- Jednak niektóre czynności (np. korzystanie z czatów oraz forów i grup dyskusyjnych) są coraz mniej popularne.



Zmiana zachowań komunikacyjnych



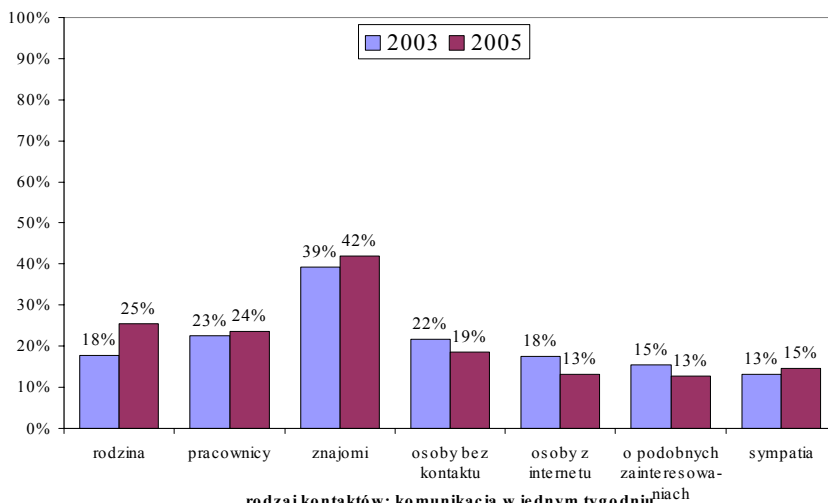
17 marca 2006

Diagnoza Społeczna
2003-2005

44



Zmiana intensywności komunikacji



17 marca 2006

Diagnoza Społeczna
2003-2005

45



Konsekwencje korzystania



Konsekwencje korzystania z technologii

- Narzędzia są czymś więcej niż tylko czymś co ma ułatwiać życie i czynić wykonywanie zadań łatwiejszym.
 - Zmieniają też nasz sposób myślenia i podejścia do zadań (a przez to także naturę samych zadań).
 - Zmieniają organizację czasu
 - Sposób komunikacji

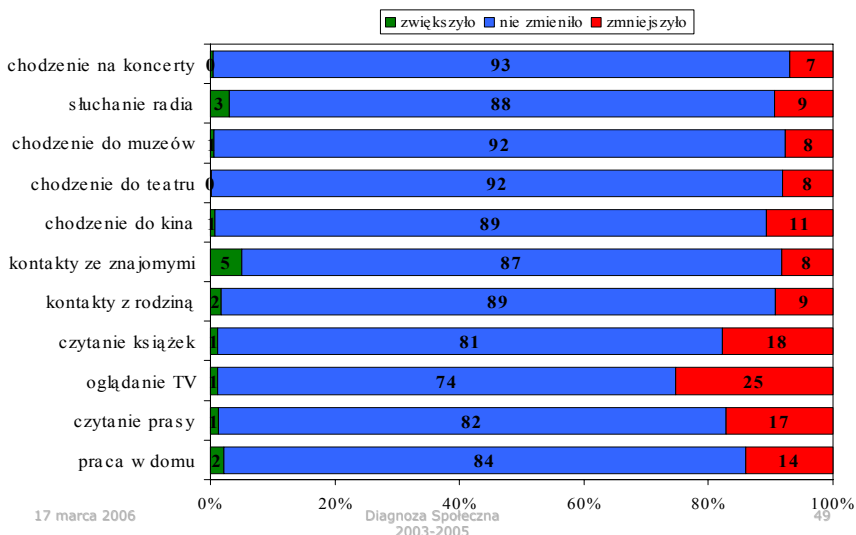


Konsekwencje korzystania z internetu

- Konsekwencje (sposobów) korzystania z internetu dla różnych sfer życia:
 - statusu społeczno-zawodowego,
 - dochodów,
 - relacji społecznych,
 - uczestnictwa w życiu publicznym,
 - psychiki,
 - zdrowia,
- Jak badać konsekwencje korzystania?

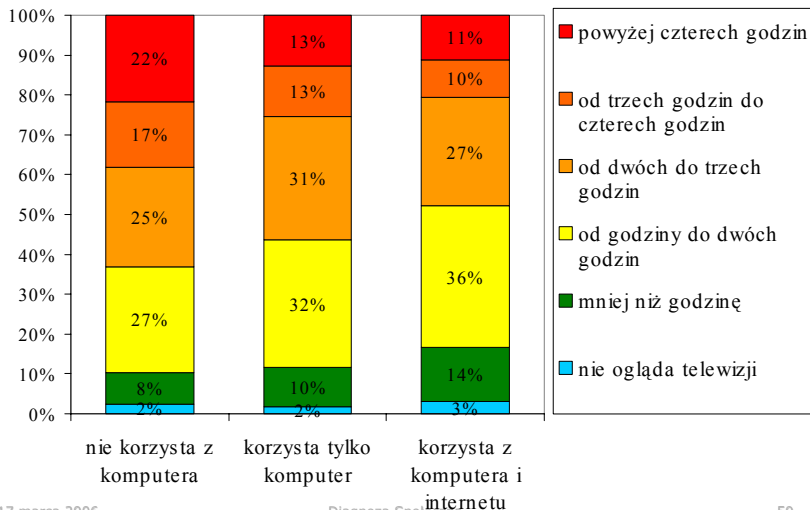


Zmiana czasu poświęcanego na...





Oglądanie telewizji



17 marca 2006

Diagnoza Społeczna
2003-2005

50



Sytuacja społeczno zawodowa

- Jak zmienia się status społeczno zawodowy osób, które korzystają z komputerów i internetu oraz tych, którzy z nich nie korzystają?
- Tygodniowo szukanie pracy przez internet deklaruje 12% użytkowników.

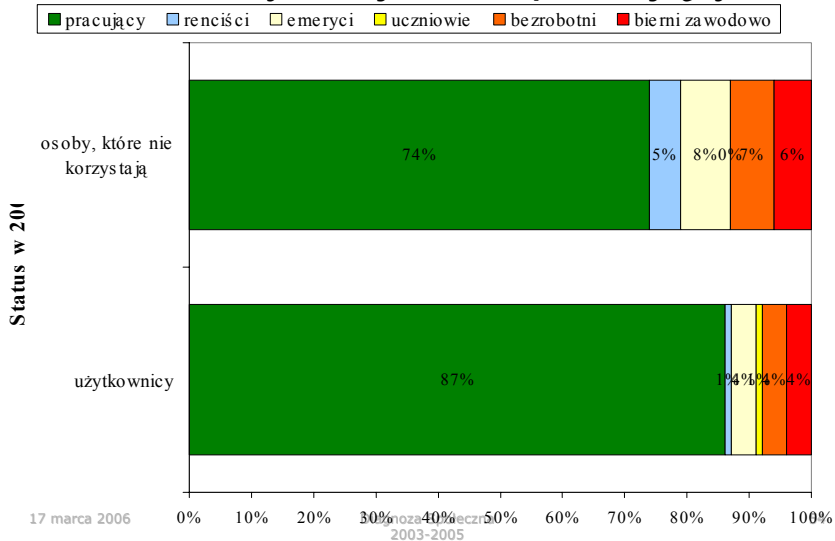
17 marca 2006

Diagnoza Społeczna
2003-2005

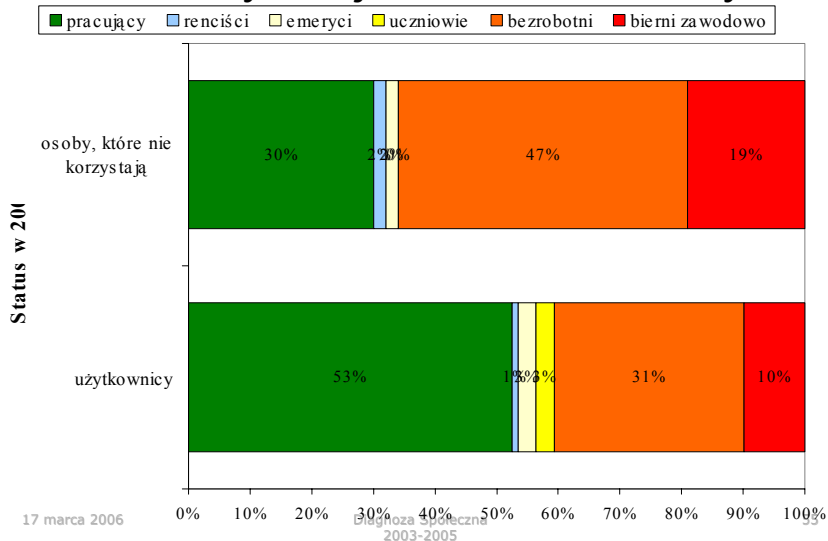
51



Zmiana sytuacji osób pracujących

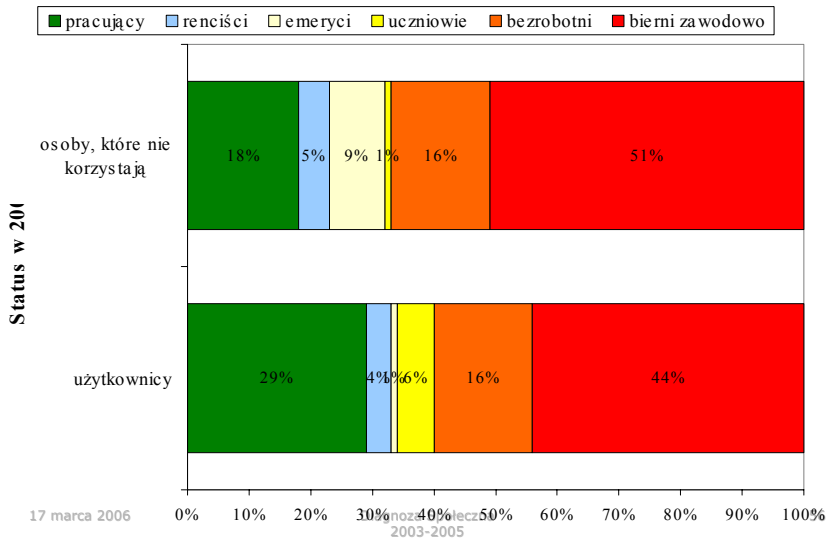


Zmiana sytuacji osób bezrobotnych

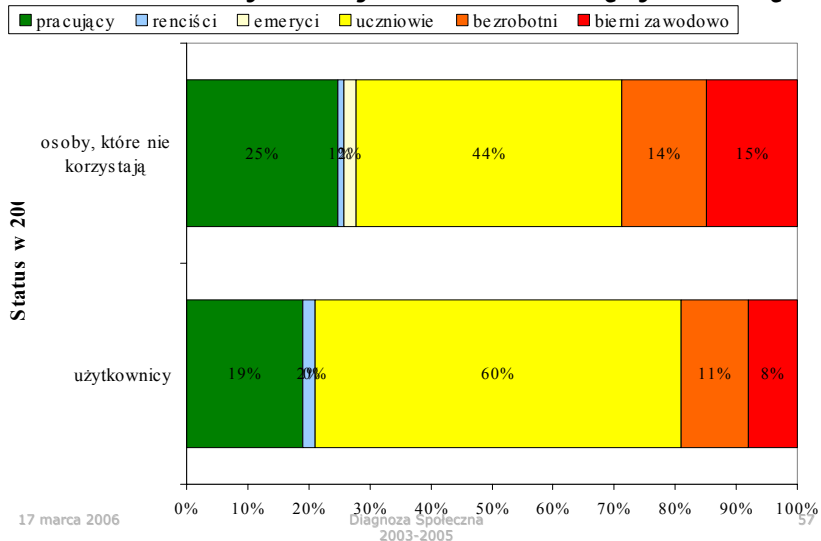




Zmiana sytuacji biernych zawodowo



Zmiana sytuacji osób uczących się





Awanse i zarobki

- W przeciągu roku poprzedzającego badanie awans uzyskiwały znacznie częściej osoby, które korzystają z internetu.
 - Wśród pracujących użytkowników awans otrzymało 14% osób,
 - a wśród osób, które nie korzystają z sieci zaledwie 4%.
- Osoby korzystające z internetu zarabiają więcej od osób nie korzystających.
- Przyrost dochodów jest większy wśród osób które korzystają z internetu.

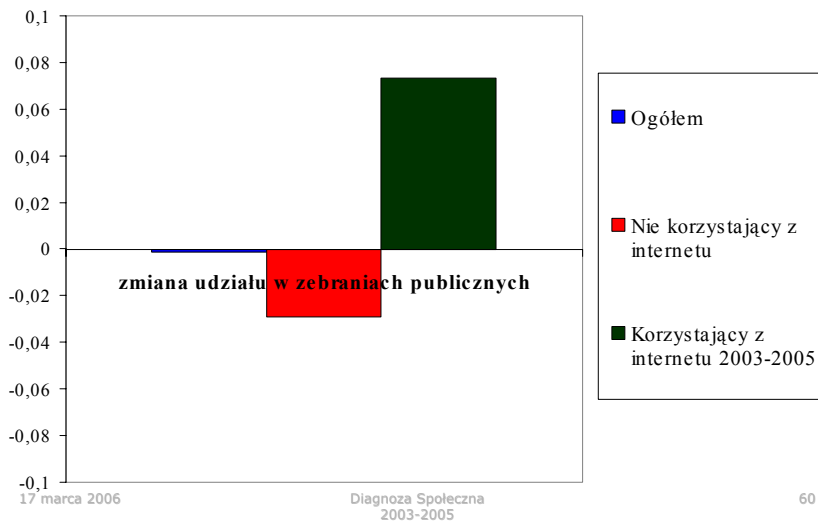


Uczestnictwo w życiu publicznym i społecznym

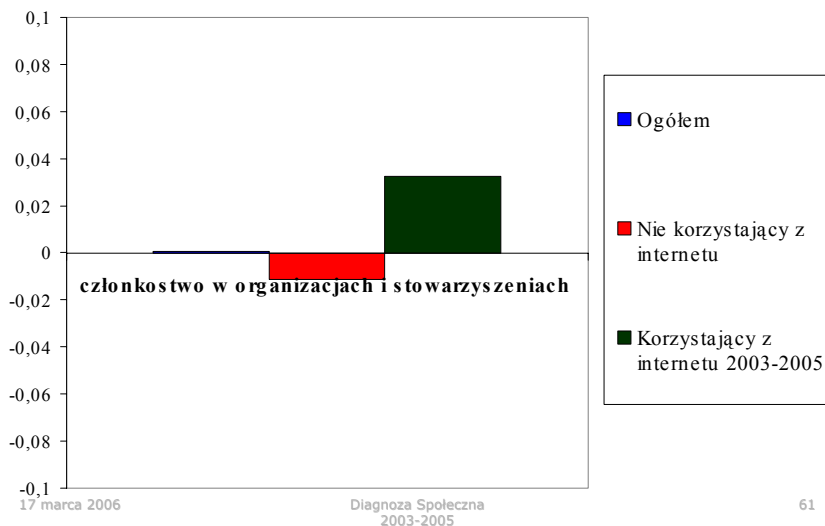
- Osoby korzystające z internetu znacznie częściej uczestniczą w życiu społecznym i publicznym.
- Użytkownicy internetu są bardziej zaangażowani
 - Głosowanie w wyborach i referendach
 - Angażowanie się w działalność na rzecz społeczności lokalnej
 - Udział w zebraniach publicznych i zabieranie głosu
 - Członkostwo w organizacjach i pełnienie w nich funkcji
- Wpływ internetu na uczestnictwo



Udział w zebraniach publicznych



Członkostwo w organizacjach





Relacje społeczne

- Osoby, które spotkały osobiście kogoś poznanego przez internet posiadają znacznie więcej przyjaciół i znajomych niż użytkownicy, którzy przez internet znajomości nie zawierali.
- Użytkownicy sieci nie doświadczają ani spadku liczby przyjaciół, ani też jego wzrostu.
- Sam fakt poznawania ludzi przez internet też nie ma istotnego wpływu na liczbę przyjaciół.
- Świadczy to prawdopodobnie o tym, że znajomości nawiązywane przez internet to raczej słabe więzi a nie bliskie przyjaźnie.

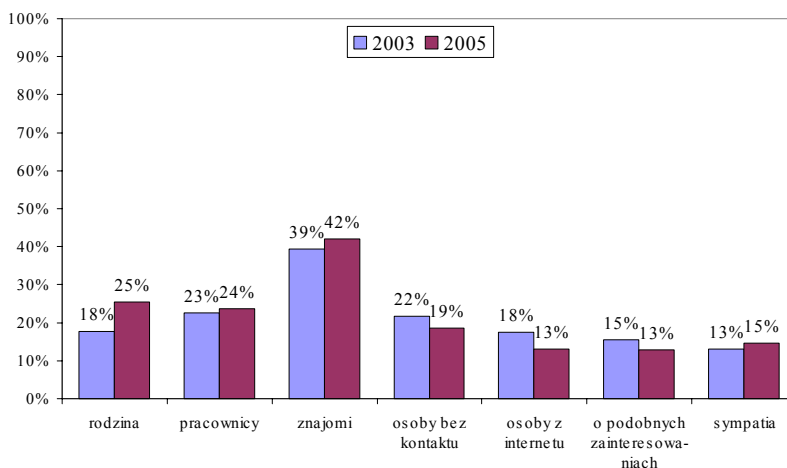
17 marca 2006

Diagnoza Społeczna
2003-2005

62



Kontakty przez internet



rodzaj kontaktów: komunikacja w jednym tygodniu

17 marca 2006

Diagnoza Społeczna
2003-2005

63



Poczucie osamotnienia

- Poczucie osamotnienia nie zależy od korzystania z internetu
- Nie zmienia się w zależności od faktu korzystania z sieci.



Zdrowie

- Korzystanie z komputerów i internetu nie ma istotnego wpływu na to jak zmieniły się odczuwane dolegliwości somatyczne między marcem 2003 i 2005.
- Jest jednak jeden istotny wyjątek.
 - W porównaniu do osób, które nie korzystają z komputerów, wśród użytkowników nastąpił większy wzrost osób uskarżających się na „łamanie i bóle w całym ciele”.
 - istotne znaczenie ma również liczba godzin spędzanych tygodniowo przed komputerem



Dziękuję za uwagę